

Language consultations: electronic database

<https://www.valodaskonsultacijas.lv/en/questions/1027>

Question

Kā latviešu valodā atveidojams svētku *Halloween* nosaukums: **Halovīns** vai **Helovīns**?

Answer

Svētku nosaukumu latviešu valodā ieteicams atveidot **Halovīns**.

„Ilustrētajā svešvārdu vārdnīcā” (2005; 2019) šie svētki ir minēti formā **Helovīns**, savukārt „Mūsdienu latviešu valodas vārdnīcā” ir abas formas – gan ar saknes patskani *a*, gan ar saknes patskani *e*: **Halovīns** un **Helovīns** (sk. <https://mlvv.tezaurs.lv/Halov%C4%ABns>).

Par precīzāko svētku nosaukuma atveides formu latviešu valodā nav bijuši vienprātis arī angļu valodas speciālisti. Piemēram, Aldis Lauzis vairākkārt norādījis, ka ieteicamā atveides forma ir **Halovīns** (sk. <https://twitter.com/AldisLauzis/status/29079566661>, <https://twitter.com/AldisLauzis/status/394416811065622529>), savukārt Andrejs Veisbergs uzskata, ka svētku nosaukums latviešu valodā ir **Helovīns** (tas fiksēts arī viņa un „Tildes” izstrādātajā angļu-latviešu vārdnīcā, sk. <https://www.letonika.lv/groups/default.aspx?cid=1201332&r=10621033&lid=1201332&g=2&q=&h=4785.60009765625>). Patskanis *e* atveidē lietots arī lietuviešu un krievu valodā: lietuviešu *Helovynas*, krievu *Хэллоуин*.

Periodikā vārds **Halovīns** sastopams presē kopš 20. gadsimta 50. gadiem, **Helovīns** – retumis 70., 80. gados, vairāk kopš 90. gadiem. Kopumā periodikā biežāk atrodams **Halovīns** (vairāk nekā divas reizes pārspēdams **Helovīnu**).

Interesanti, ka Nacionālā korpusu kolekcija uzrāda nepārprotamu **Helovīna** pārsvaru: **Helovīns** minēts 3161 reizi (visbiežāk korpusos „Ziņas”, „Timeklis 2020”, „Barometrs” un „LVK2022”), kurpretim **Halovīns** 627 reizes.

Angļu īpašvārdu atveides noteikumos norādīts turpmākais.

„Angļu [æ] skaņa, kas ortogrāfiski ir izteikta ar **a**, atveidojama latviešu valodā ar **e**.

Accrington	[ˈækriŋtən]	Ekringtona
Bradford	[ˈbrædfəd]	Bredforda

Canna ['kænə] Kena
Caxton ['kækstən] pv Kekstons

Iespējams arī izdarīt atkāpi un skaņu [æ] atveidot nevis ar **e**, bet ar **a** pēc angļu ortogrāfijas, sekojot latviešu valodas tradīcijai, ja tā ir vārda sākumā un it sevišķi, ja tai angļu valodā nav primārā uzsvara.

Adolph ['ædɔlf] Edolfs, Ādolfs
Alexander [,ælig'zɑ:ndə] Eligsānders, Aleksanders
Hamilton ['hæmilt(ə)n] Hemiltons, Hamiltons” (Sk. Ahero, A. *Angļu īpašvārdu atveide latviešu valodā*. Rīga : Zinātne, 2006, 34. lpp.)

Latviešu valodā visai bieži atveidē sastopams tieši **a**, nevis **e**, piemēram, **Harijs** (nevis Herijs) Poters (*Harry Potter*), **Sallija** (nevis Selija) Hokinsa (*Sally Hawkins*), **Bens Afleks** (nevis Efleks) (*Ben Affleck*).

Tai pašā laikā ir tādi īpašvārdi, kuros atveidē **a** un **e** konkurē, piemēram, **Alans** vai **Elans** Rikmens (*Alan Rickman*), **Kalvins** vai **Kelvins** Hariss (*Calvin Harris*), Ričards **Hamonds** vai **Hemonds** (*Richard Hammond*).

Atveide ar **a** personvārdos ieteikta 2004. gada 2. marta Ministru kabineta noteikumos Nr. 114 „Noteikumi par personvārdu rakstību un lietošanu latviešu valodā, kā arī to identifikāciju”. Minētie noteikumi paredz turpmāko.

„91. Angļu valodas patskaņu atveidē ievēro šādus nosacījumus:

91.2. ņemot vērā, ka angļu valodā izruna atšķiras no rakstības un patskaņa izruna atkarīga no tā novietojuma, precīzai vārda atveidei konstatē attiecīgā vārda izrunu. Patskaņus atveido atbilstoši to izrunai:

91.2.7. [æ] – a:

Alan – *Alans*

Alison – *Alisons, Alisone*”

Argumenti atrodami abu formu rakstījumam, ne velti arī šie varianti konkurē jau gadu desmitiem.

Valodas prakse rādīs, kura forma lietojumā nostiprināsies. Šobrīd mēs ieteiktu izvēlēties formu ar saknes patskani **a** – **Halovīns**.

Sources

Ilustrētā svešvārdu vārdnīca. Sast. I. Andersone, Dz. Dāvidsone, A. Cebura. Rīga : Avots, 2019, 294. lpp.

Ahero, A. *Angļu īpašvārdu atveide latviešu valodā*. Rīga : Zinātne, 2006, 34. lpp.

